

Forslag: Kulturutredningen 2014 – Høringsuttalelse fra Vestfold fylkeskommune

Vestfold fylkeskommune (VFK) vil berømme rapporten og utvalgets arbeid, og er fornøyd med at kulturutredningen setter fokus på både det lokale, regionale og statlige politikkområdet. Rapporten er velskrevet og framstår som en solid gjennomgang av kulturpolitikken fra 1814 til i dag.

Vestfold fylkeskommune velger å konsentrere denne uttalelsen om de fylkeskommunale kulturoppgavene i kapittel 12.25 – 12.31 med kommentarer til noen av utvalgets forslag til strategier som et tillegg.

Fylkeskommunen. Kap.12.25-12.31.

- Kap.12.26. s.275. Sitat: *«Mye av de økonomiske ressursene den rår over, er bundet opp i faste forpliktelser overfor tilskuddsmottakere, samfinansiering av statlige tilskudd og lovpålagte oppgaver som fylkesbibliotek.»*

For fylkesbibliotekområdet anser ikke Vestfold fylkeskommune at de økonomiske ressursene fylkeskommunen rår over er bundet opp i faste forpliktelser overfor tilskuddsmottakere, samfinansiering av statlig tilskudd og lovpålagte oppgaver for fylkesbibliotek. Någjeldende lov for folkebibliotek er utdatert, og ny behandles i Stortinget juni 2013. Vestfold fylkesbibliotek omorganiserte sin virksomhet i 2006 og har siden vært regionalt utviklings- og kompetansesenter for bibliotekene. Samarbeidsavtale med et bestemt folkebibliotek ble avsluttet og midlene omdisponert til utviklingsrettede fellesformål for alle bibliotekene i fylket som transportordning, regionalt samsøk, litteraturuke mm. Dette i samråd med ABM-utvikling som akseptabel oppfølging og tolkning av loven.

- Kap.12.26. s..275. Sitat *«Som vi skal komme tilbake til nedenfor, utøver den fylkeskommunale kulturforvaltningen i mindre grad utviklingsaktørrollen gjennom vertikale relasjoner med stat og kommuner.»*

Kap.12.29. s.280. Sitat: *«Vi har også pekt på at det historisk har vært en forventning til den fylkeskommunale kulturforvaltningen om at den skulle fungere som en rådgiver og veileder for kommunene, men at dette forvanskes av «overkommune»-problematikken.»*

Det er slått fast at fylkeskommunene skal være regionale utviklingsaktører. Det danner utgangspunkt og er kjernen i måten hele den fylkeskommunale kultursektoren i Vestfold jobber på. Utviklerrollen retter seg nettopp gjennom vertikale relasjoner med både stat og kommuner. Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune fungerer både som rådgiver og veileder for kommunene. VFK har, i motsetning til hva som fremkommer i NIBRs kartleggingsstudie, etablert et utstrakt og systematisk samarbeid med kommunene i fylket om utvikling av kulturfeltet, og det foregår en rekke utviklingsprosjekt innenfor alle fylkeskommunens virksomhetsområder. (Forankret i Strategisk Kulturplan, Bibliotekplan, Regional plan for folkehelse mm) I tillegg til rådgivning og prosjektledelse kommer kurs og seminartilbud. Kompetansekalendarer må nevnes her og samarbeidsavtalene med kommunene når det gjelder Dks og Bibliotekplan, og bedrifter når det gjelder Arbeidslivets Kulturseilas (AKS) som er forløperen til den statlige Kulturelle nistepakken.

Til siste setning i dette kapittelet: Drift av fylkesbibliotek gjelder ikke lenger som samarbeidsrelasjon. Fylkeskommunen har avtaler med alle kommunale folkebibliotek i Vestfold om tiltak i Bibliotekplanen.

- Kap.12.28. s.278. Sitat: «Det kan se ut til at det har vært en jevn vekst i utgiftene fylkeskommunene har til museer. Her er det imidlertid verdt å være oppmerksom på at mye av veksten på museumsområdet har skjedd i enkelte fylker som Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane og Vestfold.»

Det er riktig at det har vært en økning i Vestfold fylkeskommunes utgifter til museer, men det er viktig å påpeke i den forbindelse at det forventede statlige bidraget i dette «spleiselaget» har vært mindre enn forutsatt. Det er også riktig å vise til at Vestfold på alle områder har en lavere andel av statlige overføringer enn sammenlignbare fylker.

- Kap.12.30. s.281

Til samspill mellom fylkeskommune og stat på kulturfeltet vil Vestfold fylkeskommune bemerke at det er viktig at **Kulturdepartementet** etablerer et samarbeid både med **Kommunal- og regionaldepartementet** og **Miljøverndepartementet** (kulturarv/kulturminnefeltet), og at **Kulturdepartementet** og deres institusjoner (**Kulturrådet, Nasjonalbibliotek med mer**) i langt større grad enn i dag bør ta inn over seg den sektorovergripende kulturpolitiske tenkningen som legges til grunn i fylkeskommuner og kommuner. Det ønskes større dialog mellom kulturdepartement og fylkeskommunen enn tilfellet har vært til nå. Fylkeskommunen har en nærhet til fylkets kommuner og organisasjoner som departementene ikke har. Dette gir fylkeskommunen en kompetanse som er verdifull i forhold til samarbeids- og utviklingsprosjekter, og som bør være viktig for departementene å ta del i. Dette er kompetanse som gjør fylkeskommunen i stand til i større grad enn i dag å forvalte statlige tilskuddsordninger. Det gjelder også på bibliotekområdet.

- Kap.12.31. *Utvalgets vurdering(s.281ff)*

Vestfold fylkeskommune mener at Kulturdepartementet også må forholde seg til Kommunaldepartementet, nettopp for å stimulere utvikling av nye og bedre kulturarenaer som del av steds- og byutviklingen i hele landet.

VFK støtter utvalgets vurdering av behov for opprustning av kommunale folkebibliotek under henvisning til ny biblioteklov. Dette er like fullt et kommunalt ansvar som fylkeskommunen ikke kan ta over. Viktige elementer som må sikres lokalt er kvalifisert personale, økt åpningstid og tilgjengelighet, egnede lokaler og samarbeidsavtaler som sikrer større felles enheter enn dagens småkommuner kan tilby.

En bemerkning (s283): Det må snarest sikres et likt tilbud om E-bokutlån i alle folkebibliotek. Dagens begrensede forsøksordning styres av forleggerbransjen, og gir ikke Kulturrådet adgang til å utvide ordningen til alle folkebibliotek før etter 2015.

Sitat: «Å utvikle samarbeidsformer på kulturområdet mellom fylkeskommuner og kommuner burde være en prioritert oppgave i årene som kommer.» Utvalgets anbefaling tiltredes. Fylkeskommunen må bruke rollen som regional utviklingsaktør til å utvikle flere fellesarenaer gjennom samarbeidsprosjekt og kompetansetilbud, og dette bør følges opp med resultatmåling og forskning.

Kulturminnevernet. Kap.11.5.2.

- s.151. Kulturminnevernet er ikke del av utredningen, men det er derimot museumsområdet. Dette politikfeltet har Vestfold fylkeskommune indirekte befattning med gjennom eierskap, men all drift og strategi håndteres av Vestfoldmuseene IKS. I oppsummering og tilrådninger blir kulturminnevernet omtalt, som følger:

«Tilknytningen til Miljøverndepartementet gjør at kulturminnevernet nyter godt av miljøvernens sterke forankring som forvaltningsprinsipp. Likevel synes ikke plasseringen av kulturminnevernet å være like opplagt i dag, og flere forhold tilsier at plasseringen bør revurderes. Et argument for å flytte kulturminnevernet er at kulturargumenter i liten grad har gjennomslagskraft i budsjettssammenheng i Miljøverndepartementet og må suppleres med en miljøargumentasjon som ikke alltid er relevant eller har reell tyngde for kulturminnefeltet. Et annet argument for en slik flytting er at kulturminnevernaktører i internasjonale sammenhenger forholder seg til kulturpolitiske myndigheter i andre land.»

Spørsmål om departemental tilknytning har tidligere vært drøftet. Det er åpenbart at utredningen peker på et viktig problem, nemlig at det er naturvernet som får den største andelen av midler og oppmerksomhet fra Miljøverndepartementet. Det er også et ønske om at Kulturdepartementet skal få større tyngde. Det vil være klokt å vente med en eventuell endring av kulturminnevernets departementale tilknytning til Kulturdepartementet har fått større myndighet samt et ansvar også for utenrikskontakt.

Styrk den kulturelle grunnmuren. Kap.15/Den kulturelle skolesekken. Kap.11.16

- Det er overraskende at Den kulturelle skolesekken (Dks) ikke har fått et eget punkt i *kapittel 15*. Vi ser at Dks er drøftet i *kapittel 11*, men savner likevel en oppsummering av mulighetene for utvikling av lokal kulturkompetanse. Dks er det største og viktigste tiltaket som er satt i gang på kulturfeltet de siste 15 år. Dks ble skapt og utviklet nettopp for å styrke kunst- og kulturkompetansen i kommunene, for å løfte den profesjonelle kunsten lokalt og for å styrke og utvikle publikumskompetansen. Da Den kulturelle skolesekken ble vedtatt i Sandefjord kommune i 1997, var begrunnelsen at dette skulle være grunnmuren i utviklingen av Sandefjord som kulturby. Senere er strategien videreutviklet av Vestfold fylkeskommune. I Strategisk kulturplan for Vestfold er Den kulturelle skolesekken en av tre strategier for å øke kulturkompetansen hos befolkningen. I 1998 ble Sandefjord kommune kåret til årets kulturkommune i Norge. Statsminister Jens Stoltenberg uttalte i juni 1998 at han ville at alle barn i landet skulle bli utstyrt med en «ryggsekk» som det man hadde gjort i Sandefjord.

Når det i rapporten sies at *med den kulturelle grunnmuren sikter vi her til den kulturelle infrastrukturen som gir hele befolkningen tilgang til kunst- og kulturfaglig kompetanse, deltagelse og opplevelse* – uten å ta med Den kulturelle skolesekken, må det være en forglemmelse.

Det sies i kap.11 at man er klar over spenningsfeltet mellom de lokale, regionale og sentrale nivået i ordningen. Enkelte fylkeskommuner arbeider med Den kulturelle skolesekken i sporet etter Rikskonsertenes skolekonsertordning (RK), der det legges turneer sentralt. Dette er en videreføring av den gamle Skolekonsertordningen som Dks ble skapt som en motvekt mot. Dette viser hvordan ordningen ikke er ment å fungere. Dks skal styrke dem kommunale kunst- og kulturforvaltningen. Det kommunale leddet må profesjonaliseres slik at avgjørelsene tas nærmest mulig brukerne, - men med samme profesjonelle kvalitet som fra RKs skolekonsertordning. Med riktige grep fra statlig hold kan dette realiseres over hele landet.

- *Kap.11.16.1. Utvalgets vurdering(s.214f)* Vi er enige i utvalgets merknad om økonomi i Dks. Det må være et mål å styrke dette tiltaket økonomisk for å opprettholde kvaliteten på tiltakene og for at Dks skal nå alle elever.

Vestfold fylkeskommune er enig i at det kan sies å være en spenning mellom sentral organisering og kvalitetskontroll og lokal kontroll over ordningen. Denne spenningen kan kun minimeres ved å styrke kunst- og kulturkompetansen lokalt og ved tydelige målsettinger fra sentralt hold. For å oppnå dette, må det nasjonale sekretariatet for Dks styrkes og ordningens mål tydeliggjøres.

Vestfold fylkeskommune mener at sekretariatet fortsatt bør ligge i Kulturrådet der kompetansen på de ulike kunst- og kulturområdene er størst. En samlokalisering med UKM og Kulturskolerådet vil minske den kunstfaglige kompetansen og ta vekk fokuset på at det er profesjonell kunst og kultur som skal formidles. Det er likevel viktig med en samordning med UKM og kulturskole, og likeledes viktig å styrke disse ordningene nasjonalt. Den kulturelle skolesekken inspirerer barn og unge til selv å eksperimentere med kunstneriske uttrykk. Da er det viktig at det eksisterer gode ordninger som kan støtte de unge og deres interesser.

Strategier for en bærekraftig kulturpolitikk

13.2 Kunstproduksjon og publikum i sentrum

Vestfold fylkeskommune støtter forslagene om å rette oppmerksomheten mot kunstnerisk kvalitet, produksjon og publikumsutvikling. Vi er enige i forslagene mer fleksibel drift av kulturinstitusjonene, mer samarbeid med frie grupper mm.

Øvrige kommentarer

- Vestfold fylkeskommune er positiv til en generell styrking av Kulturdepartementet, gjerne ved å overføre oppgaver fra andre departement.
- Det savnes ellers strategier og tiltak for internasjonalisering av kunst- og kulturlivet i Norge både i forhold til EU og for samhandling med resten av verden.
- Det er også lite å finne av positive muligheter som økt digitalisering gir. Dette er kun behandlet på bibliotek-, museum- og arkivområdet.
- I et folkehelseperspektiv ønsker Vestfold fylkeskommune å tilkjenne støtte til at det legges fokus på arbeidet med å fremme inkludering i kulturlivet. Det vises spesielt til området «Kulturelt medlemskap», men dette gjelder også rent generelt. Jfr. kap.12, 13 og 15.